

ζιόραμα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Σ
ΤΕΥΧΟΣ
26

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2019

Πικάσσο / Έργα σε πηλό

Πικάσσο και Αρχαιότητα / Γραμμή και πηλός

Παράλληλες εκθέσεις

Την πρόσφατη περίοδο που διανύσαμε ήταν σε λειτουργία δύο εκθέσεις με ανάλογο περιεχόμενο. Η μία, με τίτλο Πικάσσο/Έργα σε πηλό, εκτίθετο στον χώρο περιοδικών εκθέσεων του Αρχαιολογικού Μουσείου στη Λευκωσία (12.6-8.9 2019) και η άλλη, με τίτλο Πικάσσο και Αρχαιότητα/Γραμμή και πηλός, στο χώρο περιοδικών εκθέσεων του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης στην Αθήνα (20.6-20.10 2019).

Παρόλη την παρόμοια Μουσειολογική πρόθεση έκθεσης, όπως καταγράφεται στους συνοπτικούς καταλόγους των δύο εκθέσεων, εν τούτοις η προσλαμβανόμενη από τον επισκέπτη εννοιολογική πρόθεση του περιεχομένου αυτών ήταν διαφορετική.

Πού έγκειται η διαφορά;

Η παράθεση των παρατηρήσεων η οποία ακολουθεί είναι αποτέλεσμα της προσωπικής αίσθησης κατά την επίσκεψη των δύο εκθέσεων από την γράφουσα και προσανατολίζεται περισσότερο σε θέματα χωρικών σχέσεων.

– Ο χώρος περιοδικών εκθέσεων στο Αρχαιολογικό Μουσείο Λευκωσίας είναι ενιαίος, αρκετά ψηλός με φυσικό φωτισμό από ψηλά (φεγγίτες) και αποτελεί τμήμα του κτηρίου του Μουσείου. Η προσέγγιση της αίθουσας από τον επισκέπτη επιτυγχάνεται, μέσα από την περιήγηση του στις αίθουσες μόνιμης έκθεσης του Μουσείου με το ανεκτίμητο σε αξία μουσειακό υλικό αρχαιολογικών ευρημάτων.

Σε αντίθεση, στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης η προσέγγιση του επισκέπτη είναι άμεση, αφού ο χώρος περιοδικής έκθεσης στεγάζεται ανεξάρτητα από το υπόλοιπο Μουσείο, στο ίδιο σχεδόν επίπεδο με την κεντρική είσοδο. Η αίθουσα είναι σε σχήμα γάμμα, αποτελούμενη από μικρούς υποχώρους οι οποίοι διαδέχονται ο ένας τον άλλο μικρού σχετικά ύψους για εκθεσιακό χώρο, χωρίς φυσικό φωτισμό.

Η διαφορά σε σχέση με το αρχιτεκτονικό ύφος (στυλ) των δύο χώρων είναι εμφανής.

Στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης ο χώρος εισόδου (πληροφορίες, εισιτήρια), το κατάστημα και το αναψυκτήριο, θα υποστήριζε κανείς, ότι αποτελούν δείγμα σύγχρονης αναβαθμισμένης «καθαρής» και «γυαλιστερής» αρχιτεκτονικής, με υλικά όπως μάρμαρο, λευκό ως επι το πλείστον γυαλιστερό, ξύλο, μορφές και στοιχεία με σύγχρονες γεωμετρίες, χρώματα σε τόνους του λευκού.

Σε αντίθεση, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Λευκωσίας, τα υλικά (μάρμαρο, τσιμέντο, ξύλο) φέρουν έντονα την πατίνα του χρόνου οι δε χρωματικές αποχρώσεις που κυριαρχούν είναι σε τόνους γήινους (αποχρώσεις του γκρι και ώχρας). Το φως διαχέεται στο εσωτερικό με φυσικό τρόπο από τους φεγγίτες, τα δε αρχαιολογικά εκθέματα του Μουσείου, πήλινα, χάλκινα και χρυσά ενσωματώνονται χρωματικά με το περιβάλλον τους.

– Η βασική ιδέα της έκθεσης στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης στην Αθήνα είναι αυτή της ανάμειξης και,

κατά συνέπεια, της άμεσης αντιπαβολής των αρχαίων αντικειμένων, τα οποία «επηρέασαν» στην παραγωγή ανάλογων αντικειμένων από τον Πικάσο. Τα περισσότερα εκθέματα είναι τοποθετημένα σε προθήκες και φωτισμένα με τεχνητό τρόπο. Οι προθήκες είναι τοποθετημένες κατά μήκος των τοίχων και μερικές κεντρικά, στην αρχή και το τέλος της έκθεσης.

Σε αντίθεση, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Λευκωσίας, η βασική ιδέα της έκθεσης είναι αυτή του διαχωρισμού και της αυτοτέλειας των αρχαίων αντικειμένων από τα αντικείμενα/δημιουργίες του Πικάσο. Βασική έμφαση δίνεται στα μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας αντικείμενα από πηλό, δημιουργίες του Πικάσο, κύρια τοποθετημένα εκτός προθηκών και ελεύθερα στο

Η βασική ιδέα της έκθεσης στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης στην Αθήνα είναι αυτή της ανάμειξης και, κατά συνέπεια, της άμεσης αντιπαραβολής των αρχαίων αντικειμένων, τα οποία «επηρέασαν» στην παραγωγή ανάλογων αντικειμένων από τον Πικάσσο. Τα περισσότερα εκθέματα είναι τοποθετημένα σε προθήκες και φωτισμένα με τεχνητό τρόπο. Οι προθήκες είναι τοποθετημένες κατά μήκος των τοίχων και μερικές κεντρικά, στην αρχή και το τέλος της έκθεσης.

χώρο. Τα προς αναφορά αρχαία αντικείμενα βρίσκονται σε προθήκες τοποθετημένες κατά μήκος του κεντρικού τμήματος του διαμήκους τοίχου, ώστε η αντιπαραβολή και η σύγκριση από τον επισκέπτη να μην γίνεται μονοσήμαντα αλλά πολλαπλά και όχι αποσπασματικά. Στην πιο πάνω έκθεση η περιήγηση συμπληρώνεται με ολιγόλεπτο video σε οθόνη στο οποίο ο δημιουργός Πικάσσο πλάθει και ζωγραφίζει τα αντικείμενα από πηλό, πριν τοποθετηθούν στο φούρνο για ψήσιμο.

Δίπλα από την οθόνη, όπου βρίσκεται και η έξοδος από το χώρο, υπάρχει διαθέσιμο κάθισμα όπου μπορεί κανείς να καθήσει και να αναδιοργανώσει την σκέψη του μέσα από μια συνολική θέαση του χώρου.

Η πιο πάνω δυνατότητα δεν υπάρχει στην αντίστοιχη έκθεση στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης στην Αθήνα, λόγω του σχήματος γάμμα της αίθουσας, στην οποία δεν είναι δυνατή η συνολική θέαση του χώρου από την είσοδο στην έκθεση η οποία αποτελεί και την έξοδο. Η έκθεση των αντικειμένων κύρια σε προθήκες και όχι ελεύθερα στο χώρο, δημιουργεί τις προϋποθέσεις μονοσήμαντης σχέσης με τα αντικείμενα και όχι πολλαπλής συσχέτισης με αυτά. Δηλαδή στη περίπτωση αυτή ο επισκέπτης αυτοπεριορίζεται

στην αναζήτηση των ομοιοτήτων και ακόμη και των διαφορών στη μορφή και στον ζωγραφικό διάκοσμο μεταξύ των αντικειμένων της αρχαιότητας και αυτών του Πικάσσο τα οποία τοποθετούνται σε αντιπαραβολή. Η έννοια δε της ταυτοχρονίας η οποία εμπεριέχεται στις απεικονίσεις του Πικάσσο πάνω στις επιφάνειες των αντικειμένων δεν γίνεται συνολικά αντιληπτή με την μετωπική θέαση αυτών.

Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν η μουσειολογική πρόθεση, η οποία, τουλάχιστον χωρικά, φαίνεται, για τους λόγους που περιγράφηκαν πιο πάνω, να είναι διαφορετική στις δύο περιπτώσεις, αναδεικνύει, αφενός μεν, στην έκθεση στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης στην Αθήνα, το μήνυμα του επηρεασμού και της έμπνευσης του Πικάσσο από τα γλυπτά της αρχαιότητας, αφετέρου δε στην έκθεση στο Αρχαιολογικό Μουσείο στη Λευκωσία, το μήνυμα της αρχετυπικά εκφρασμένης αυτονομίας των δύο ενοτήτων ανεξάρτητα από την μεγάλη χρονική απόσταση που τις χαρακτηρίζει. Γιατί όπως ο ίδιος ο Πικάσσο πίστευε: «Ο ανθρωπάκος των Κυκλάδων έλεγε πως θα έφτιαχνε τη μεγάλη θεά ή κάτι παρόμοιο. Εγώ στο Παρίσι ξέρω τι θέλησε να κάνει. Όχι το Θεό αλλά τη γλυπτική». ■